

## Notaichean nan Tidsair – Sgeulachd LEGO Iònah

'S e sgeulachd ainmeil às an t-Seann Tiomnadh anns a' Bhioball a th' ann an Iònah. Rannsaichibh agus bithibh air ur bogadh ann an sgeulachd Iònah leis a' bheòthalachd LEGO seo a tha ag ath-aithris sgeulachd an fhàidh air an do dh'iarr Dia a theachdaireachd-san a thoirt gu baile peacach ach dhan robh e na dhùbhlan dha fhèin mathanas a thoirt dhaibh.



Faigh a-mach carson a theich Iònah ro Dhia, mar a chaidh a shlugadh le iasg mòr mar mhuc-mhara, agus dè a dh'ionnsaich e bho mar a thachair dha. Dh'fheumadh Iònah earbsa a bhith aige ann an Dia agus a bhith gaisgeil airson a dhol gu Ninebheh. Faodaidh sibh am beòthalachd LEGO seo, an tè as ùire san t-sreath seo de bhidiothan LEGO, a chleachdadh gus a bhith a' roinn na sgeulachd ainmeil seo ann an Gàidhlig agus ann am Beurla. Le cuideachadh bhon stòras ùr seo (dreach Gàidhlig agus Beurla) faodaidh sibh tòrr spòrs agus obair inntinneach a chruthachadh ann an cànan seach cànan an dèidh a' bhidio a choimhead.

Teagaisgidh an sgeulachd dhràmach seo dhan chloinn mu raon de fheartan daonnail, mar ùmhlachd, iochd, mathanas, gaisgeachd, misneachd agus earbsa. A thuilleadh air barrachd mu Chrìodalachd a theagasg dhan chloinn, teagaisgidh an sgeulachd dhaibh cuideachd mun bhuil a bhios aig dèanadas dhaoine. Thugaibh cothrom dhan chloinn a bhith ri deasbad agus faicibh dè a dh'ionnsaich iad.

Faodaidh Sgeulachd Iònah agus a' Mhuc-mhara deasbad inntinneach a bhrosnachadh. Faighnichibh dha na sgoilearan agaibh dè am beachd fhèin air creideamh agus dèanamh còmhraidh mu na thachair ri linn nach do dh'èist Iònah ri Dia.

Bho bhith a' leughadh na sgeulachd seo, ionnsaichidh a' chlann:

- dè a thachair an uair nach do dh'èist Iònah ri Dia
- mar a shluig muc-mhara Iònah
- dè thug air a' mhuc-mhara Iònah a spùtadh a-mach
- dè a dh'ionnsaich Iònah bhon fhèin-fhiosrachadh seo
- mar a fhuair Iònah cothrom eile.

Tha an stòras seo freagarrach airson a chleachdadh anns an sgoil agus aig an taigh agus le a chleachdadh bheir e piseach air raon-fhacal na cloinne agus air na sgilean aca ann an èisteachd, còmhraidh, leughadh agus sgrìobhadh.

Dh'fhaodadh obair às dèidh làimh na rudan a leanas a ghabhail a-steach, le atharrachaidhean a rèir aois agus ìre:

### RME:

- Rannaichibh agus dèanaibh deasbad air na tha a' tachairt san sgeulachd agus na prìomh theachdaireachdan a tha a' togail ceann innte.
- Rannsaichibh cuspairean mar ùmhlachd, earbsa, gaisgeachd agus mathanas agus mar a dh'fhaodas iad buaidh a thoirt air dè nì daoine.
- Thugaibh air a' chlann smaoineachadh air àm an uair a bha iad eas-umhail agus mar a bha iad a' faireachdainn aig an àm sin. Dh'fhaodadh iad cuideachd smaoineachadh air àm an uair a bha aca ri earbsa a chur ann an cuideigin

- Dèanaibh còmhradh air mar a tha lònah agus losa coltach agus eucoltach ri chèile san sgeulachd seo agus dè an ceangal a th' aca ri chèile.

#### **Litearrachd:**

- Tarraingibh a-mach na puingeas as cudthromaich san sgeulachd agus facail agus abairtean cudthromach, m.e. ciall an fhacail “fàidh”
- Cuir an sgeulachd aig lònah ann an òrdugh rianail, a' cleachdadh dhealbhan agus seantansan/facail
- Dèan ath-innse air an sgeulachd le caractaran bho shaoghal na cloinne (tràth bhliadhnachan), dealbhan, caractaran nan comaic, pupaidean/riochd chleasachd, no dèanadh iad geàrr-chunntas air an sgeulachd nam facail fhèin
- Sgrìobhadh bho shealladh pearsanta – cothrom dhan chloinn smaoineachadh air faireachdainnean lònah ann am broinn an èisg mhòir agus an uair a thàinig e a-mach às. Ciamar a bhiodh iad fhèin a' faireachdainn san t-suidheachadh seo?
- Dèan deasbad air co-dhùnaidhean agus dèanadasan lònah, a' ceangal sin ri suidheachaidhean làitheil a dh'fhaodadh a bhith ann am fèin-fhiosrachadh na cloinne.

#### **Slàinte agus Sunnd**

- Rannsaich agus dèan còmhradh mu na faireachdainnean agus an smuaineachadh a tha a' nochdadh san sgeulachd seo agus ann am fèin-fhiosrachadh pearsanta na cloinne. Bidh e cudthromach gum bi fòcas na cloinne air cho cudthromach agus a tha mathanas agus a bhith ag ràdh gu bheil iad duilich.

#### **Cuspairean Sòisealta (Dara ìre)**

- Dèan map de thuras lònah
- Rannsaich eachdraidh Ninebheh

#### **Ealain Chruthachail – Dràma/Ealain & Dealbhadh**

- Ath-chruthaich sgeulachd lònah tro riochd chleasachd/drama.
- Obair Ealain/Dealbhadh – dealbhaich/dèan an dreach fhèin den iasg mhòr/mhuc-mhara

#### **Teicneòlas:**

- Tog earrannan den sgeulachd, a' cleachdadh Lego a tha freagarrach dhan aois/ìre.
- Tog an t-iasg Mòr/Muc-mhara agad fhèin, a' cleachdadh an sgeama PDF aig LEGO.

## Briathrachan/Clàr-mìneachaidh

**Briathrachan de fhacalan agus abairtean Gàidhlig** a dh'fhaodadh a bhith feumail dhan chloinn agus dha na teaghlaichean aca airson facail a tha air an cleachdadh anns a' bhidio a thuigse:

- aingidh – wicked
- àithn – command
- aithne – knowledge
- aithreachas – repentance, regret
- àmhghar – severe trouble, adversity
- bàidheil – kind
- bho thùs – from the beginning
- borb – fierce, cruel, barbaric
- brùideal - brutal
- cabhaig – haste, hurry
- caisg – oppose, turn against
- caisg – stop
- còir – kind
- comasach air caomhnadh – able to save
- corraich – wrath, offence
- creachadh – plundering, spoiling
- creideamh – belief
- dìcheall – effort, utmost
- diombach – displeased
- doimhneachdan fàs – depths
- dorch is dùmhail – dark and murky
- eucoir – crime
- fa dheòidh – at last
- fàidh – prophet
- fàileadh sgriosail – horrible smell
- fairge – sea, ocean
- fearg na ghnuis - anger in his face/countenance
- grunn - seabed
- mathanas - forgiveness
- mill – destroy, wreck
- moladh – praise, proposal
- muinntir – people, inhabitants
- olc – evil, wicked, bad
- rùnaich – intend
- salach is stuigeach – dirty and sticky
- sealladh oillteil – terrible/horrible sight
- searbh - bitter
- seòladairean - sailors
- sgàilean – screen, parasol
- sgrios – destroy, ruin
- sluagh – people
- strì – strife
- thug e bheatha le dheòin – he gave his life willingly
- toghaidh ri naidheachd – attention to message
- umhail - obedient

## Ceanglaichean ri Eòlasan CfE, Builean agus Slatan-tomhais

|           | Eòlasan agus builean                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Slatan-tomhais                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tràth-Ìre | <p>Mar a bhios mi a' rannsachadh sgeulachdan, ìomhaighean, ceòl agus dàin Chrìosdail, tha mi a' fàs eòlach air cuid de na creideasan a tha aig daoine Crìosdail mu Dhia agus Ìosa.</p> <p><b>RME 0-01a</b></p> <p>Mar a bhios mi a' cluich agus ag ionnsachadh, tha mi a' meudachadh mo thuigse mu dè tha cothromach agus dè nach eil, agus mu cho cudromach 's a tha e a bhith a' toirt cùram do, a' co-roinneadh agus a' co-obrachadh le daoine eile.</p> <p><b>RME 0-02a</b></p> <p>Tha mi a' leasachadh spèis do chàch agus mo thuigse do an creideasan agus luachan. <b>RME 0-07a</b></p> <p>Mar a bhios mi ag èisteachd agus a' gabhail pàirt ann an còmhraidhean, tha mi a' lorg fhacail is abairtean ùra. Bidh mi a' cleachdadh iad sin gus mo chuideachadh a' labhairt, a' cluich agus ag obair còmhla ri càch.</p> <p><b>GA1 0-02a</b></p> <p>Tha mi ag èisteachd no a' coimhead airson fiosrachadh feumail, agus tha mi a' cleachdadh seo gus taghaidhean a dhèanamh no rudan ùra ionnsachadh.</p> <p><b>LIT 0-04a</b></p> <p>Airson mo chuideachadh a' tuigsinn sgeulachdan agus theacsaichean eile, tha mi a' faighneachd cheistean agus a' dèanamh ceangal eadar na tha mi ag ionnsachadh agus nas aithne dhomh mu thràth.</p> <p><b>LIT 0-07a / LIT 0-16a / GA1 0-17a</b></p> <p>'S toigh leam a bhith a' rannsachadh thachartasan is caractaran ann an sgeulachdan is teacsaichean eile agus tha mi a' cleachdadh na dh'ionnsaicheas mi gus mo chuid fhìn a dhèanamh, gan innse le mac-meanmna.</p> <p><b>LIT 0-09b / LIT 0-31a</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Roinn smuaintean agus a' faighneachd 's a' freagairt cheistean gus taic a thoirt agus tuigse a nochdadh do sgeulachdan, ìomhaighean, ceòl agus dàin bho Chrìosdaidheachd.</li> <li>Roinn smuaintean mu dheidhinn dè tha cothromach, mì-chothromach, cùramach agus roinneil.</li> <li>Toirt seachad fiosrachadh agus beachd-smuaintean mu dheidhinn co-dhiù dà chreideas gu eòlasan pearsanta.</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li><b>Ag èisteachd ri, a' taisbeanadh tuigse agus ag ath-aithris fhacail is abairtean ùra bho chleachdadh na Gàidhlig ann an suidheachadh làn-bhogaidh tarsainn measgachadh de cho-theacsan.</b></li> <li><b>Cleachdadh òrain, dàin, duain agus cluichean-riochd gus sealltainn mar a tha iad a' leasachadh cànan ùr.</b></li> <li><b>Nochdadh tuigse do nì a chaidh a choimhead no ris an deach èisteachd, agus a' cleachdadh an fhiosrachaidh seo airson roghainnean a dhèanamh no briathrachas ùr ionnsachadh an taobh a-staigh co-theacsa suidheachadh làn-bhogaidh.</b></li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>Conaltradh mu theacsaichean air an leughadh dhaibh.</li> <li>Ag aithneachadh fiosrachadh ùr no inntinneach bho theacsaichean air an leughadh dhaibh.</li> <li>Faighneachd agus freagairt cheistean gus tuigse do raon de theacsaichean a nochdadh, a' cleachdadh Gàidhlig..</li> <li>Dèanamh ro-innsean simplidh mu dheidhinn na h-ath nithean a tha a' dol a thachairt ann an teacsaichean.</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>Roinn eòlasan, faireachdainnean, beachdan agus smuaintean le càch, a' labhairt gu soilleir agus gu tuigseach.</li> <li>Ag ath-innse fèin-fhiosrachaidhean, sgeulachdan agus tachartasan ann an òrdugh tuigseach airson diofar adhbharan.</li> <li>Roinn smuaintean agus faireachdainnean mu sgeulachdan is theacsaichean eile ann an diofar dhòighean, m.e. cluiche mac-meanmnach..</li> <li>Cleachdadh fhacalan agus abairtean ùra ann an diofar shuidheachaidhean, m.e. a' mìneachadh bheachdan no faireachdainnean no a' deasbad teacs.</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li><b>Ag innleachadh agus a' roinn a sgeulachdan fhèin ann an diofar dhòighean, mar eisimpleir a' cleachdadh phupaidean mar phàirt de chluich mac-meanmhainneach, a' cleachdadh fhacail is abairtean Gàidhlig.</b></li> <li><b>Ag ath-innse sgeulachd ann an òrdugh tuigseach,</b></li> </ul> |

|          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|          | <p>'S toigh leam a bhith a' rannsachadh thachartasan is caractaran ann an sgeulachdan is teacsaichean eile agus tha mi a' cleachdadh na dh'ionnsaicheas mi gus mo chuid fhìn a dhèanamh, gan innse le mac-meanmna.</p> <p><b>LIT 0-09b / LIT 0-31a</b></p> <p>Is toigh leam a bhith a' rannsachadh thachartasan agus caractaran ann an sgeulachdan agus theacsaichean eile, ag innse mo smuaintean ann an dòighean eadar-dhealaichte.</p> <p><b>LIT 0-19a</b></p> <p>Tha mi a' sgrùdadh dhòighean a thaobh a bhith a' deilbh agus a' dèanamh mhodailean.</p> <p><b>TCH 0-09a</b></p>                                                                                                                                                                                                      | <p><b>a' cleachdadh fhacail is abairtean Gàidhlig a thuilleadh air mim agus cluich-riochd mar chuideachadh le leasachadh cànan luchd-ionnsachaidh.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Cruthachadh sgeulachdan agus caractaran fhèin gus an roinn le càch ann an cluiche mac-meanmnach no da-rìribh.</li> <li>• Roinn faireachdainnean, fèin-fhiosrachaidhean, fiosrachadh, teachdaireachdan no beachdan ann an dealbh, priont on teacsaichean didseatach.</li> <li>• Conaltradh le teacsaichean air an leughadh dhaibh.</li> <li>• Faighneachd agus freagairt cheistean mu thachartasan agus bheachdan ann an teacsa.</li> <li>• Freagairt cheistean gus cuideachadh le ro-innse air an ath nì a tha a' dol a thachairt.</li> <li>• Deasbad caractaran agus thachartasan a tha buntainneach don teacsa.</li> <li>• Roinn smuaintean agus fhaireachdainnean mu sgeulachdan is theacsaichean eile ann an diofar dhòighean.</li> <li>• Ag ath-innse sgeulachdan eòlach ann an diofar dhòighean, mar eisimpleir cluich-riochd, pupaidean agus dealbhan tarraingte.</li> <li>• Ceangal fiosrachaidh agus bheachdan bho theacsa ri eòlasan pearsanta.</li> <li>• <b>Cleachdadh fhacail chumanta Gàidhlig airson seantansan sìmplidh a chruthachadh.</b></li> <li>• Togail mhodailean a' cleachdadh diofar stuthan, me modaileadh bho smodal, blocaichean fiodha.</li> <li>• Cleachdadh innealan agus stuthan (pàipear, cairt, fiodh, plastaig) airson modailean a chruthachadh.</li> </ul> |
| Ciad Ìre | <p>Tro rannsachadh sgeulachdan bhon Bhìoball, is urrainn dhomh iomradh a thoirt air cuid de chreideasan a tha aig Crìosdaidhean mu dheidhinn Dia agus Ìosa. <b>RME 1-01a</b></p> <p>An dèidh sgeulachdan às a' Bhìoball agus sgeulachdan Crìosdail eile a leughadh, 's urrainn dhomh mo thuigse leasachail a thaisbeanadh do phrìomh luachan Crìosdaidheachd, agus mar a dh'fhaodadh iad a bhith air an cur an gnìomh ann am beatha dhaoine agus choimhearsnachdan. <b>RME 1-02a</b></p> <p>Is urrainn dhomh iomradh a thoirt air prìomh fheartan luachan Chrìosdaidheachd, a tha air an cur an cèill ann an sgeulachdan. <b>RME 1-02b</b></p> <p>Is urrainn dhomh mo thuigse air feartan mar cùram, co-roinneadh, cothromachd, ionannachd agus gràdh a shealltainn. <b>RME 1-09b</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Toirt iomradh air agus a' deasbad aon luach bho Chrìosdaidheachd, aon Chreideamh Saoghail, agus aon bhuidheann creideis neo-eisimeileach do chreideamh, a' taisbeanadh mar a dh'fhaodte an luach seo a chur an gnìomh.</li> <li>• Toirt seachad fiosrachadh agus beachd-smuaintean mu dheidhinn co-dhiù dà chreideas gu eòlasan pearsanta.</li> <li>• Toirt iomradh air agus a' deasbad aon luach pearsanta agus aon eisimpleir aig a' char as lugha, de mar a dh'fhaodadh fèin-luachan buaidh a thoirt air gnìomhan.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|           | <p>Tha mi a' fàs mothachail gu bheil creideasan agus luachan dhaoine a' toirt buaidh air an gnìomhan.<br/><b>RME 1-09c</b></p> <p>Mar a bhios mi ag èisteachd agus a' gabhail pàirt ann an còmhraidhean, tha mi a' lorg fhacail is abairtean ùra. Bidh mi a' cleachdadh iad sin gus mo chuideachadh a' labhairt, a' cluich agus ag obair còmhla ri càch.<br/><b>GAI 1-02a</b></p> <p>Fhad 's a tha mi ag èisteachd no a' coimhead, is urrainn dhomh adhbhar agus prìomh fhacail is bheachdan an teacsa aithneachadh agus bruidhinn air, agus am fiosrachadh seo a chleachdadh airson adhbhar sònraichte.<br/><b>LIT 1-04a</b></p> <p>'S urrainn dhomh sealltainn gu bheil mi a' tuigsinn na tha mi ag èisteachd no a' coimhead le bhith a' freagairt no a' faighneachd diofar sheòrsaichean cheistean.<br/><b>LIT 1-07a</b></p> <p>'S urrainn dhomh fiosrachadh a thoirt seachad, cunntas a thoirt air tachartasan no pròiseasan, mo bheachdan a thoirt seachad no ìmpidh a chur air an leughadair ann an diofar dhòighean.<br/><b>LIT 1-28a</b></p> <p>'S urrainn dhomh cunntas a thoirt do dhaoine eile air rudan a thachair dhomh agus mar a thug iad orm faireachdainn. <b>ENG 1-30a GAI 1-30a</b></p> <p>Is urrainn dhomh modailean a dheilbh agus a thogail agus na fuasglaidhean agam a mhìneachadh.<br/><b>TCH 1-09a</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li><b>Gabhail a-steach fhacail is abairtean ùra Gàidhlig do chànan a tha freagarrach don luchd-èisteachd le cruinneas fuaimneachaidh..</b></li> <li>Comharrachadh nam prìomh bheachdan ann an teacsa labhairte agus a' cleachdadh an fhiosrachaidh a chaidh a thional airson adhbhar sònraichte.</li> <li>Faighneachd agus freagairt raon de cheistean gus tuigse do theacsa fiosrachadh.</li> </ul> <p>Ann an sgrìobhadh airson fiosrachadh iomchair, iomradh a thoirt air tachartasan no pròiseasan, beachdan a roinn, no ìmpidh a chur air leughadairean ann an diofar dhòighean:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Taghadh, eagrachadh agus lìbhrigeadh fiosrachaidh ann an diofar dhòighean.</li> <li>Cleachdadh briathrachais agus cànan airson adhbharan sònraichte.</li> <li>Roinn a bheachd fhèin agus a' dèanamh oidhirp no dhà gus feuchainn ri ìmpidh a chur air an leughadair, mar a bhios iomchaidh don adhbhar.</li> </ul> <p>Ann an sgrìobhadh gus iomradh a thoirt no eòlasan a roinn:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Sgrìobhadh mu eòlasan pearsanta ann an òrdugh ceart, a' cleachdadh briathrachais iomchaidh Gàidhlig airson iomradh a thoirt air faireachdainnean, smuaintean agus tachartasan</li> <li>Cruthachadh agus fireanachadh fuasgladh do dhùbhlaidhean deilbhidh sònraichte, beachdadh air cò dha a tha e, càite agus ciamar a thèid a chleachdadh.</li> <li>Cleachdadh innealan iomchaidh agus modhan ceangail airson modail a thogail.</li> </ul> |
| Dàrna ìre | <p>Tro rannsachadh agus meòrachadh air sgeulachdan a' Bhìobaill agus sgeulachdan Crìosdail eile, 's urrainn dhomh mo thuigse mu na sgeulachdan sin a shealltainn.<br/><b>RME 2-01a</b></p> <p>Tro rannsachadh agus smaoineachadh mu bheatha agus teagasg Ìosa agus prìomh fhigearan</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Rannsachadh, toirt iomradh air, mìneachadh agus cur an cèill beachd mu co-dhiù aon chreideasvi bho Chrìosdaidheachd, aon Chreideamh Saoghail agus aon bhuidheann creideis a tha neo-eisimeileach do chreideamh.</li> <li>Deasbad dhòighean sam faod fèin-chreideasan buaidh a thoirt air gnìomhan.</li> <li>Rannsachadh, toirt iomradh air, mìneachadh agus cur an cèill beachd mu co-dhiù aon chreideasvi bho Chrìosdaidheachd, aon Chreideamh Saoghail agus aon</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Criosdail, agus a' tarraing air luachan moralta a tha air an innse ann an Criosdaidheachd, tha mi a' tòiseachadh a' tuigsinn mar a thug iad buaidh air moraltachd Chriosdail. <b>RME 2-02a</b></p> <p>'S urrainn dhomh mo bheachdan, a tha a' sìor leasachadh, a roinn a thaobh luachan leithid cothromachd agus ionannachd agus gràdh, cùram, co-roinneadh agus còraichean daonna. <b>RME 2-02b</b></p> <p>Tha mi a' leasachadh mo thuigse do mar a tha mo chreideasan fhìn agus creideasan dhaoine eile a' toirt buaidh air ar gnìomhan. <b>RME 2-09d</b></p> <p>Mar a bhios mi ag èisteachd agus a' com-pàirteachadh ann an còmhraidhean, faodaidh mi facail is abairtean ùra agus gnàthas-cainnt Gàidhlig a chleachdadh, gus mo chuideachadh a' conaltradh ann an dòigh fhongail a' cleachdadh briathrachais leudaichte agus structaran cànan nas ioma-fhillte. <b>GA1 2-02a</b></p> <p>Nuair a tha mi a' dèiligeadh ri daoine eile, 's urrainn dhomh freagairt ann an dòighean iomchaidh a rèir mo shuidheachaidh, a' sealltainn gu bheil mi a' cur luach air beachdan dhaoine eile agus gan cleachdadh gus cur ri mo smaoineachadh. <b>LIT 2-02a</b></p> <p>Fhad 's a tha mi ag èisteachd no a' coimhead, 's urrainn dhomh adhbhar an teacsa, na prìomh bheachdan agus am fiosrachadh a tha a' cur taic riutha aithneachadh agus bruidhinn orra, agus 's urrainn dhomh am fiosrachadh seo a chleachdadh airson diofar adhbharan. <b>LIT 2-04a</b></p> | <p>bhuidheann creideis a tha neo-eisimeileach do chreideamh.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Deasbad dhòighean sam faod fèin-chreideasan buaidh a thoirt air gnìomhan.</li> <li>• Deasbad agus cur an cèill bheachdan mu chudromachd luachan mar ionracas, spèis agus co-fhaireachdainn.</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Gabhail a-steach raon de bhriathrachas, abairtean agus gnàthscainnt don chànan a tha iomchaidh don luchd-èisteachd tarsainn raointean den churraicealam.</b></li> <li>• <b>Cur a-steach àireamh de smuaintean buntainneach, fiosrachadh agus beachdan ann an conaltradh le càch.</b></li> <li>• <b>Nochdadh spèis do bheachdan chàich agus a' tabhach a shealladh fhèin.</b></li> <li>• <b>Togail air tabhartasan chàich, mar eisimpleir le bhith a' faighneachd no a' freagairt cheistean, a' soilleireachadh phuigean no a' cur taic ri beachdan no smuaintean chàich.</b></li> <li>• <b>Cleachdadh fheartan den Ghàidhlig gu ceart agus le mionaideachd a tha a' sìor fhàs, mar eisimpleir structaran gràmair agus gnìomhairean neo-riaghailteach.</b></li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Comharrachadh an adhbhair airson teacsaichean labhairte le mineachadh sìmplidh.</li> <li>• Comharrachadh agus taisbeanadh tuigse do na prìomh bheachdan ann an teacsaichean labhairte, le taic mion-fhiosrachaidh, agus a' cleachdadh an fhiosrachaidh a chaidh a thional airson adhbhar sònraichte.</li> <li>• Gabhail nòtaichean buntainneach a' cleachdadh am facail fhèin sa mhòr-chuid, <i>agus a' cleachdadh iad sin gus teacsaichean ùra labhairte a chruthachadh airson raon de dh'adhbharan.</i></li> </ul> <p>Ann an sgrìobhadh gus fiosrachadh a nochdadh, iomradh a thoirt air tachartasan, pròiseasan a mhìneachadh no beachd-smuaintean a chothlamadh ann an diofar dhòighean:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Cleachdadh stoidhle agus cruth iomchaidh airson fiosrachadh a nochdadh, a' cur an sàs prìomh fheartan den ghnè thaghte.</li> <li>• Gabhail a-steach bheachdan, eòlas agus fiosrachadh buntainneach.</li> <li>• Eagrachadh agus taisbeanadh fiosrachaidh ann an dòigh tuigseach.</li> </ul> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                     | <p>'S urrainn dhomh fiosrachadh a thoirt seachad, cunntas a thoirt air tachartasan, pròiseasan a mhìneachadh no smuaintean a chur còmhla ann an diofar dhòighean.</p> <p><b>LIT 2-28a</b></p> <p>Nuair a tha mi a' sgrìobhadh airson diofar adhbharan agus leughadairean, 's urrainn dhomh cunntas a thoirt do dhaoine eile air rudan a thachair dhomh, ag innse mun bhuidheachd a bha aca air mo smaoinneachadh agus m' fhaireachdainn. <b>ENG 2-30a GAI 2-30a</b></p> <p>Is urrainn dhomh mo sgilean deilbh a leudachadh agus a neartachadh, gus ceistean fhuasgladh agus is urrainn dhomh modailean a thogail. <b>TCH 2-09a</b></p>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>Cleachdadh guth agus briathrachas a tha freagarrach don adhbhar.</li> </ul> <p>Ann an sgrìobhadh airson iomradh a thoirt agus eòlasan a roinn:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Toirt iomradh air eòlasan pearsanta, a' dèanamh co-theacsa agus tachartasan soilleir.</li> <li>Cleachdadh briathrachas soilleir gus iomradh a thoirt air smuaintean agus faireachdainnean.</li> <li>Dèanamh oidhirp air conaltradh le/no buaidh a thoirt air an leughadair tro bhriathrachas agus/no cleachdadh càinain.</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>Cleachdadh innealan agus uidheam gus gnìomh a choileanadh gu sàbhailte.</li> <li>Cruthachadh raon de bheachd-smuaintean agus a' taghadh fhuasgladh freagarrach.</li> </ul> |
| Tràth – dàrna ìrean | <p>Tha mi mothachail air m' fhaireachdainnean is comasach an cur an cèill, agus tha mi a' fàs comasach air bruidhinn mun deidhinn.</p> <p><b>HWB 0-01a / HWB 1-01a / HWB 2-01a</b></p> <p>Tha fios agam gu bheil measgachadh de smuaintean agus de fhaireachdainnean againn uile aig a bheil buaidh air ar sunnd inntinn agus air ar dol-a-mach agus tha mi ag ionnsachadh dhòighean air dèiligeadh riutha.</p> <p><b>HWB 0-02a / HWB 1-02a / HWB 2-02a</b></p> <p>Tha mi a' tuigsinn gum faod m' fhaireachdainnean agus mo bheachdan atharrachadh a rèir na tha a' tachairt annam fhìn agus mun cuairt orm. Tha seo a' toirt comas dhomh mo dhol-a-mach fhìn agus dol-a-mach dhaoine eile a thuigsinn.</p> <p><b>HWB 0-04a / HWB 1-04a / HWB 2-04a</b></p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Tràth – dàrna ìrean | <p>Le diofar sheòrsaichean brosnachaidh, is urrainn dhomh mo bheachdan, mo smuaintean agus m' fhaireachdainnean a thaisbeanadh agus a chur an cèill tro dhràma.</p> <p><b>EXA 0-13a / EXA 1-13a / EXA 2-13a</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p><b>(Tràth ìre)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Gabhail pàirt ann an dealbh-chluich no suidheachadh dràmach, mar eisimpleir, cuirm le pupaidean, suidheachadh fìor no sa mhac-mheanmhainn, ath-ghnìomhadh air sgeul no sgeulachd thraidiseanta.</li> </ul> <p><b>(Ciad ìre)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Cruthachadh, taghadh agus gabhail pàirt</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|           | <p>Le diofar sheòrsa brosnachaidh, is urrainn dhomh mo bheachdan, mo smuaintean agus m' fhaireachdainnean a chur an cèill tro obair ann an ealan agus dealbhadh.</p> <p><b>EXA 0-05a / EXA 1-05a / EXA 2-05a</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>caractar taobh a-staigh dràma leithid suidheachadh fìor no mac-meanmhainneach, ath-ghnìomhadh air sgeul, sgeulachd thraidiseanta.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Cruthachadh dràma goirid tro leasachadh gun ullachadh, bho bhrosnachadh sònraichte agus ag obair còmhla.</li> <li>• Nochdadh tuigse do mar a dh'obraichear bho sgrìobt le bhith a' cleasachd no a' labhairt aig an àm iomchaidh, mar eisimpleir, ann an dealbh-chluich Nollaig, sgeulachd fuaime no dàn.</li> <li>• Cur ri leasachadh air dràma, le bhith a' deasbad thaobhan den dràma leithid coileanadh caractar, no sgrìobt, mar eisimpleir, dè chanadh caractar ann an sgeul aithnichte ri caractar eile.</li> </ul> <p><b>(Dàrna ìre)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Cruthachadh dràma goirid mar phàirt de bhuidheann no fa leth, a' cleachdadh leasachadh gun ullachadh no sgrìobt foillsichte.</li> <li>• Togail air tabhartasan chàich ann an leasachadh bheachd-smuaintean airson dràma co-roinnte, a thaobh plot, caractaran agus ealain dràma.</li> <li>• Taisbeanadh dràma goirid mar phàirt de bhuidheann, a' cleachdadh leasachadh gun ullachadh no sgrìobt.</li> </ul> |
| Dàrna ìre | <p>'S urrainn dhomh bruidhinn mu carson a bha daoine agus tachartasan bho àm sònraichte a dh'fhalbh cudromach, gan cur ann an òrdugh eachdraidheil. <b>SOC 2-06a</b></p> <p>Airson cur ri mo mhap inntinn agus mo mhothachadh air àite, 's urrainn dhomh fiosrachadh bho dhiofar sheòrsaichean mhapaichean a mhìneachadh, agus tha mi a' tòiseachadh air prìomh fheartan a lorg ann an Alba, san Rìoghachd Aonaichte, san Roinn Eòrpa no san t-saoghal mhòr. <b>SOC 2-14a</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Cur dà phuuing no barrachd ris an deasbad (ann an cruth sam bith) a thaobh gu bheil daoine agus tachartasan bhon àm a dh'fhalbh, cudromach.</li> <li>• Suidheachadh nan daoine is nan tachartasan sin air loidhne-tìm.</li> <li>• Tarraing fiosrachadh à barrachd na aon seòrsa mapa.</li> <li>• Lorg ainmean mòr-thìrean, ainmean dhùthchannan, prìomh bhailtean-mòra, aibhnichean is rèilichean air mapaichean de dh'Alba, an RA, an Roinn Eòrpa agus àiteachan nas fhaide air falbh.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |